

Länssstyrelsen
Västernorrland

Bevarandeplan Natura 2000 Korstjärnsmyran SE0710237

Foto: Jonas Salmonsson

Namn:	Korstjärnsmyran
Områdeskod:	SE0710237
Områdestyp:	SPA 2021-09 SCI 2023-01
Area:	278,3 hektar
Skyddsform:	Naturresevat
Kommun:	Timrå
Tillsynsmyndighet:	Länssstyrelsen Västernorrland
Ägarförhållanden:	Staten genom Naturvårdsverket
Uppdaterad:	2024-01
Diarienummer:	511-963-2024

Innehållsförteckning

Natura 2000	3
Bevarandeplan	3
Tillståndsplikt	3
Grunder för utpekande av Natura 2000-området	4
Ingående naturtyper och arter i området Korstjärnsmyran	4
Bevarandesyfte	5
Bevarandemål	6
Bevarandemål för ingående naturtyper och arter.....	6
Områdesbeskrivning	8
Rödlistade arter.....	8
Ekologiska förutsättningar	9
För området i dess helhet.....	9
För ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet	9
För ingående arter enligt fågeldirektivet.....	12
Hotbild	15
Hotbild mot ingående naturtyper och arter	15
Bevarandeåtgärder	18
Områdesskydd och artskydd.....	18
Skötsel och förvaltning.....	18
Bevarandestatus	19
Bevarandestatus för ingående naturtyper och arter.....	19
Uppföljning	20
Kartor och kartverktyg	21
Referenser och information	23
Bilaga – förklaringar av begrepp	24

Natura 2000

Natura 2000 heter det ekologiska nätverk av skyddsvärda områden som alla EU:s medlemsstater ska bidra till att skapa enligt EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) och Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Syftet är att bidra till ett långsiktigt bevarande av den biologiska mångfalden inom gemenskapen. Genom att upprätta Natura 2000-områden bevaras värdefulla livsmiljöer och risken för utrotning av vilda växter och djur reduceras. Sverige har som medlem i EU åtagit sig att se till att utpekade naturtyper och arter enligt naturvårdsdirektiven har en gynnsam bevarandestatus, det vill säga, att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder i form av skydd och skötsel. Genom 15–17 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd har EU-direktiven implementerats i svensk lagstiftning. Som en vägledning vid arbetet med att bevara naturvärden i Natura 2000-områden samt som ett stöd för verksamheter som bedrivs i anslutning till området ska det finnas bevarandeplaner för samtliga områden.

Bevarandeplan

Bevarandeplanen behandlar områdets utpekade naturtyper och arter som finns upptagna i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet. En viktig del är formuleringen av bevarandesyfte och bevarandemål för varje Natura 2000-område samt att planera och prioritera vilka bevarandeåtgärder som behövs utifrån i dagsläget kända förhållanden och hot. Bevarandesyftet utgår från 17§ Förordningen om områdesskydd som anger att länsstyrelserna ska upprätta beskrivningar av syftet samt de naturtyper och arter för vilka gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas eller återställas. Bevarandeplanen är dels en informationskälla för berörda aktörer och allmänheten om området och dess ingående naturvärden, dels ett vägledande dokument för att underlätta bedömningar och prövningar som avses i 7 kap. 28a-29 §§ miljöbalken. För förklaringar av återkommande begrepp i bevarandeplanen, se [Bilaga](#).

Tillståndsplikt

För att naturvärden inte ska skadas krävs det särskilt tillstånd för verksamheter och åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön och bevarandevärden i ett Natura 2000-område. Detta regleras i 7 kap. 27–29 §§ miljöbalken och gäller även för verksamheter och åtgärder utanför ett Natura 2000-område om dessa anses kunna påverka naturmiljön och arter inom Natura 2000-området. För att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver verksamhetsutövaren samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Tillståndsprövningar ska utgå från hur verksamheten eller åtgärden påverkar områdets bevarandemål och möjligheten för området att uppnå bevarandesyftet. Eftersom området även är naturreservat kan det krävas en dispens från naturreservatets föreskrifter för åtgärder som ska genomföras inom naturreservatet. För mer information, läs på Länsstyrelsens hemsida eller kontakta en handläggare.

Grunder för utpekande av Natura 2000-området

Ingående naturtyper och arter i området Korstjärnsmyran

Korstjärnsmyran är utpekad att ingå i Natura 2000-nätverket enligt art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet på grund av att det inom området förekommer ingående naturtyper och arter (tabell 1 och 2).

Tabell 1. Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet.

Naturtyp	EU-Kod	Areal (hektar)	Andel (procent)
Taiga	9010*	115,8	41,6
Skogbevuxen myr	91D0*/9740	27,2	9,7
Myrsjöar	3160	12,7	4,5
Öppna mossar och kärr	7140	108,6	39,0

* = Prioriterad naturtyp.

Tabell 2. Ingående arter enligt fågeldirektivet.

Art	Vetenskapligt namn	EU-Kod
Sångsvan	Cygnus cygnus	A038
Storlom	Gavia arctica	A002
Grönben	Tringa glareola	A166
Ljungpipare	Pluvialis apricaria	A140
Orre	Lyrurus tetrix	A409
Tjäder	Tetrao urogallus	A108

En karta över naturtypernas utbredning inom området finns att tillgå längst bak i dokumentet, se avsnitt [Kartor och kartverktyg](#).

Bevarandesyfte

Natura 2000-området Korstjärnsmyran är en stor skogsmyrmosaik bestående av brandpräglad barrblandskog med våtmarksområden och vattenmiljöer som hyser en rik fågelfauna. Det främsta bevarandesyftet är att säkerställa en gynnsam och hållbar bevarandestatus för områdets ingående naturtyper och arter:

- 9010 Taiga
- 91D0 (9740) Skogbevuxen myr
- 3160 Myrsjöar
- 7140 Öppna mossar och kärr
- A038 Sångsvan
- A002 Storlom
- A166 Grönbena
- A140 Ljungpipare
- A409 Orre
- A108 Tjäder

Korstjärnsmyran är skyddat som naturreservat enligt svensk lagstiftning och innefattar därmed en specifik skötselplan med skötselåtgärder och förvaltning som även främjar till att uppnå bevarandesyftet för området.

Bevarandesyftet ska uppnås och bibehållas genom fri utveckling för områdets grandominerade skogar samt för våtmarker och vattenmiljöer. För att bibehålla en brandpräglad beståndsstruktur i skog och gynna naturvärden knutna till brand bör naturvårdsbränningar genomföras i de brandpräglade delarna av området. Utpekade arter enligt fågeldirektivet ska ha en gynnsam bevarandestatus, vilket innebär att de långsiktigt ska finnas kvar i området i hållbar omfattning.

För mer information om skötsel av området, se avsnittet [Bevarandeåtgärder](#).

Bevarandemål

Övergripande bevarandemål för områdets ingående naturtyper och arter är följande:

- Arealen för respektive naturtyp ska bibehållas.
- Utpekade arter enligt fågeldirektivet ska vara livskraftiga på lång sikt och ha gynnsam bevarandestatus i området.
- Populationer för typiska arter för ingående naturtyper ska inte minska.
- Naturlig hydrologi och hydrokemi inom området ska råda.

Bevarandemål för ingående naturtyper och arter

I tabell 3 och 4 finns en sammanställning för ingående naturtyper och arter av de bevarandemål som anger det tillstånd som bör råda i det enskilda området för att optimera områdets bidrag till uppnåendet av gynnsam bevarandestatus på nationell, biogeografisk eller EU-nivå.

Tabell 3. Bevarandemål för områdets ingående naturtyper.

9010 Taiga
➤ Naturtypen bibehålls i minst 115,8 hektar. ➤ Skoglig kontinuitet och naturlig dynamik ska råda. Det innebär att barrträd och lövträd självföryngras och att området är rikt på strukturer som gamla träd, döda stående och liggande träd i olika nedbrytningsstadier, av både barr- och lövträd. ➤ Typiska arter för naturtypen ska inte ha minskande populationer.
91D0 (9740) Skogbevuxen myr
➤ Naturtypen bibehålls i minst 27,2 hektar ➤ Typiska arter för naturtypen ska inte ha minskande populationer. ➤ Naturlig hydrologisk regim och skoglig kontinuitet för naturtypen ska råda.
3160 Myrsjöar
➤ Naturtypen bibehålls i minst 12,7 hektar. ➤ Naturlig hydrologi och hydrokemi ska råda. ➤ Typiska arter för naturtypen ska inte ha minskande populationer. ➤ Intakt hydrologi i strandzoner och skoglig kontinuitet ska råda i angränsande omgivning av naturtypen.
7140 Öppna mossar och kärr
➤ Naturtypen bibehålls i minst 108,6 hektar. ➤ Naturlig hydrologi och hydrokemi ska råda. ➤ Typiska arter för naturtypen ska inte ha minskande populationer. ➤ Befintliga strukturer och funktioner i naturtypen ska vara oförändrade, undantaget naturliga förändringar.

Tabell 4. Bevarandemål för områdets ingående arter.

A038 Sångsvan
➤ Arealen för artens livsmiljö, vattenmiljöer ska bibehållas. ➤ Förutsättningar ska finnas för att arten årligen ska kunna häcka och födosöka inom eller i anslutning till området.
A002 Storlom
➤ Artens livsmiljö, vattenmiljöer, ska bibehållas. ➤ Artens boplatSMiljöer, nästan uteslutande öar och mindre holmar, ska bibehållas. ➤ Oförminskad tillgång till områden med minimal mänsklig störning. Arten är störningskänslig under häckningen (maj-juli/augusti). ➤ Livskraftiga stammar av bytesdjur (fisk) ska finnas.
A166 Grönbenä
➤ Artens livsmiljö, vattenmiljöer och våtmarker, ska bibehållas. ➤ Förutsättningar ska finnas för att arten årligen ska kunna häcka, rasta eller födosöka inom eller i anslutning till området.
A140 Ljungpipare
➤ Artens livsmiljö, vattenmiljöer och våtmarker, ska bibehållas. ➤ Förutsättningar ska finnas för att arten årligen ska kunna häcka, rasta eller födosöka inom eller i anslutning till området.
A409 Orre
➤ Artens livsmiljö, taiga och våtmarker, ska bibehållas. ➤ Spelplatser ska lämnas orörda.
A108 Tjäder
➤ Artens livsmiljö, taiga och våtmarker, ska bibehållas. ➤ Spelplatser ska lämnas orörda.

Områdesbeskrivning

Korstjärnsmyran är en 278 hektar stor skogsmyrmosaik som sträcker sig 290–310 meter över havet. Markskiktet består av torv i våtmarkerna och morän på fastmarken. I norr är terrängen flack och området domineras av Stor-Korstjärnen och Korstjärnsmyran. Korstjärnsmyran är en hydrologiskt ostörd myrmark innehållande blandmyrar, tallmossar, öppna kärr och skogbevuxen myr. I söder är terrängen mer kuperad och bitvis blockig. Här finns de fyra Stenbittjärnarna med öppna kärr i kanterna och som omges av myren Stenbitmyrorna.

Skogarna i området domineras i huvudsak av brandpräglade naturskogsartade barrblandskogar. De talldominerade myrholmarna i området hyser grova tallöverståndare på 250–300 år, enstaka ännu äldre, och det finns skapligt med död ved. I väster finns partier med 100–150 år skitad granskog med bitvis gott om död ved. I den södra delen av området är barrblandskogen mer brandpräglad och brandspår kan ses främst i form av brandstubbar och det förekommer även ett litet större inslag av lövträd, i form av björk, asp och sälg.

Området har sedan tidigare dimensionsavverkats men tack vare den besvärliga och varierande terrängen har skogsbruket begränsats. Det gör att stora delar av skogsbestånden är naturskogsartad innehållande viktiga strukturer för ett naturligt fungerande skogsekosystem, såsom död ved i olika nedbrytningsstadier, torrakor och lågor. Utanför området i väster förekommer två angränsande bestånd av contortatall (*Pinus contorta*).

Fågelinventeringarna som har utförts visar att Korstjärnsmyran hyser ett högt ornitologiskt bevarandevärde. Arter som sångsvan, trana, ljungpipare och storspov har observerats under häckningstid, även skogsfåglar som orre och tjäder är vanligt förekommande i området.

Rödlistade arter

I delar av området förekommer ett flertal rödlistade arter och arter som signalerar höga naturvärden men som inte är utpekade i art- och habitatdirektivet. I tabellen nedan visas en sammanfattning av noterade artförekomster inom området. Observera att sammanfattningen inte är heltäckande och komplett, då området är otillräckligt undersökt. Fler rödlistade arter förekommer sannolikt inom områdets gränser. Flera av dessa listade arter är också typiska arter för naturtypen Taiga (9010) och utgör en av bedömningsgrunderna för naturtypens bevarandestatus.

Rödlistekategorier definieras enligt SLU Artdatabankens rödlista år 2020: LC = Livskraftig, DD = Kunskapsbrist, NT = Nära hotad, VU = sårbar, EN = Starkt hotad, CR = Akut hotad, RE = Nationellt utdöd.

Tabell 5. Sammanfattning av rödlistade arter i området, ej med i art- och habitatdirektivet.

Art	Vetenskapligt namn	Rödlistekategori
Garnlav	<i>Alectoria sarmentosa</i>	NT
Rosenticka	<i>Rhodofomes roseus</i>	NT
Lunglav	<i>Lobaria pulmonaria</i>	NT

Ekologiska förutsättningar

För området i dess helhet

En stor och relativt opåverkad myrmarksmosaik med brandpräglad naturskog och vattenmiljöer är en värdefull livsmiljö för många arter och har förutsättning att vara det så länge inte området påverkas av exploatering såsom modernt skogsbruk och att hydrologin inte påverkas i närområdet.

Vidare bidrar förvaltning- och skötselåtgärder som är specifikt framtagna för området till att skapa förutsättningar för gynnsam bevarandestatus av området. Den övergripande skötseln för Korstjärnsmyran är fri utveckling för våtmarksområden med därtill hörande vattenmiljöer samt för grandominerade skogsbestånd vilket ger ingående naturtyper och arter förutsättningar för gynnsam bevarandestatus. För brandpräglade delar av området är naturvårdsbränning den främsta skötselåtgärden för att ge förutsättningar för bevarande och upprätthållande av naturvärden knutna till brand.

Avsnitten nedan beskriver områdets ingående naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet och vilka ekologiska förutsättningar som är nödvändiga för en gynnsam bevarandestatus för varje enskild naturtyp och art. Avsnitten kan användas som en vägledning vid arbetet med att bevara naturvärden i området.

För ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

9010 Taiga

Naturtypen innefattar naturliga, gamla, barrträdsdominerade skogar i norra och mellersta Sverige samt yngre successioner som utvecklats naturligt efter brand eller omfattande stormfällningar. Med naturliga gamla skogar menas skogar som bibehållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning, men de har aldrig omfattats av större kalavverkningar. Naturtypen hyser mycket stor variation av arter allt från vanliga skogsarter till en rad hotade arter bland mossor, lavar, svampar och insekter (främst skalbaggar) med mera.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.
- Skoglig kontinuitet. En viktig förutsättning är en kontinuitet av trädbestånd där det har skapats en naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning.
- Naturlig dynamik. Naturvärdena utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, till exempel stormfällningar, insektsangrepp, svampangrepp, översvämningar och brand.

- Förekomst av substrat är en förutsättning för epifytiska lavar och svampar knutna till naturtypen, samt även för vedlevande insekter. Exempel på substrat är död ved: grenar, torrträd, lågor mm. i olika nedbrytningsstadier, gamla och grova träd med dithörande barkstruktur. Gamla träd och lång trädkontinuitet är även viktigt för marklevande mykorrhizasvampar.
- Ostörd hydrologi och hydrokemi i framför allt sumpskogsmiljöer, samt i angränsande myrmark.
- Lövträd (speciellt gamla och/eller grova träd) exempelvis asp, björk och sälg är viktiga substrat och dessutom viktiga bohålsträd för fågelarter.
- I områden med brandhistorik är vissa typer av strukturer en förutsättning för många typiska arter, framför allt brandberoende och/eller brandgynnade insekter.

91D0 (9740) Skogbevuxen myr

Näringsfattiga-intermediära myrar som är skogbevuxna med barr-, bland-, eller lövskog med minst 30 procent krontäckning. Trädslagsblandningen varierar beroende på myrmarkstyp och näringsförhållanden. Vanliga trädslag är glasbjörk, tall och gran. Markskiktet domineras av våtmarksarter som ris, halvgräs och vitmossarter.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte minskar påtagligt. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.
- Skoglig kontinuitet. En viktig förutsättning är en kontinuitet av trädbestånd där det har skapats en naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning.
- Naturlig dynamik. Naturvärdena utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar, till exempel stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Opåverkad hydrologi och hydrokemi.
- Förekomst av substrat för främst mossor och lavar. Exempel på substrat är död ved exempelvis högstubbar, grenar, torrträd, hålträd, lågor med mera, av olika trädslag och nedbrytningsgrad, gamla och grova träd av olika trädslag.

3160 Myrsjöar

Naturliga och relativt näringsfattiga små sjöar och småvatten som till följd av torv eller humusämnen har brunfärgat vatten och naturligt lågt pH. Vegetationen är gles och består främst av akvatiska mossor och flytbladsväxter. Stränderna är i huvudsak organogena med myrvegetation, gles starr och flytande vitmossebestånd som i regel bildar gungflyn.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Naturliga omgivningar med intakta strandvåtmarker och strandskog. Många av de dystrofa sjöarnas karaktärsarter är beroende av strandskogen och våtmarkerna som livsmiljö.
- Intakt hydrologi i strandzonerna.
- Skoglig kontinuitet i närmast anslutande skog.
- Bibehållna eller förbättrade förhållanden avseende naturliga vattenståndfluktuationer och hydrologi.
- Oreglerade förhållanden skall upprättas och negativ påverkan från eventuella tidigare regleringar, rensningar eller dikningar minimeras.
- Naturligt näringsfattigt och humusrikt, svagt surt vatten med låg grad av mänsklig belastning avseende bland annat. försurade ämnen, partiklar, näringsämnen och miljögifter.
- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de aktuella hotfaktorerna.
- Främmande arter ska inte ha en negativ påverkan på den naturliga artsammansättningen genom till exempel ändrade konkurrensförhållanden eller smittsjukdomar.

7140 Öppna mossar och kärr

Naturtypen är brett definierad och innefattar mossar och kärr som är sluttande, svagt välvda eller plana. Det är fattiga-intermediära öppna eller mycket glest skogbevuxna myrmarker med högst 30 procent krontäckning (för trädsikt med träd högre än 3 meter). Naturtypen omfattar även öppna kärr och våtmarker i anslutning till sjöar och vattendrag och är därmed en av de vanligaste våtmarkerna i Sverige. Habitatet är heterogent men domineras av våtmarksarter som till exempel vitmossarter, starrarter, ängsull och vattenklöver.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Populationerna hos de typiska arterna i naturtypen inte minskar påtagligt. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.
- Hydrologi och hydrokemi bör vara intakt och inte påverkas negativt. Detta inkluderar att torv inte oxideras som en följd av mänsklig påverkan utan endast som en eventuell följd av naturliga förändringar.
- Vattenregimen i vattendragen som går genom myrarna bör vara så naturlig som möjligt.
- De naturliga strukturer/formelement (till exempel tuvor, höljor, kärrfönster, slukhål, dråg, gungflyn) och de vegetationstyper som naturligt finns på myrarna bibehålls. Undantaget det som kan klassas som naturliga förändringar.

För ingående arter enligt fågeldirektivet

A038 Sångsvan

Arten häckar i grunda, vegetationsrika vatten. Den kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen, samt lämplig och god tillgång på grön växlighet under vintersäsongen. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett mycket begränsat område runt boplatsten. Sångsvanen blir könsmoden vid 4 års ålder och fram till dess för de unga svanarna en ambulerande tillvaro i stora landskapsavsnitt. Arten kräver relativt ostörda områden under sin flyttning och övervintring. Sångsvanen övervintrar i södra Sverige, Danmark och Nordsjöländerna.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Tillgång till lämpliga platser att bygga bo på.
- Kräver god tillgång på undervattensväxter under häckningssäsongen.

A002 Storlomm

Storlommen bygger bo nästan uteslutande på öar såsom mindre holmar och skär, belägna i klarvattensjöar. Födan består framför allt av fisk och till viss del vatteninsekter. Arten är störningskänslig under häckningen (maj-juli/augusti), främst under ruvningsperioden. Under häckningen rör sig arten normalt inom 1–10 kilometers radie från häckningslokalerna. Storlommen är långlivad men har låg reproduktion vilket gör den känslig för jakt.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Tillgång till lämpliga platser att bygga bo på.
- Tillgång till områden med minimal mänsklig störning under häcknings- och ruvningsperioden.
- God tillgång till lämpliga bytesdjur som fisk och vatteninsekter.

A166 Grönbenan

Lämpliga häckningsmiljöer för grönbenan utgörs av sankarstränder längs sjöar och vattendrag samt på fuktiga/våta gräs- eller starrbevuxna myrar. Den är särskilt vanlig i områden med flarkmyrar. Födan består av insekter och kräftdjur och arten kräver tillgång till öppet vatten och dyiga stränder. De högsta tätheterna hittar man i stora sammanhängande våtmarkspartier, men arten häckar regelbundet även vid mindre skogsomgärdade myrar. Storleken på reviren där grönbenan rör sig på är 100–500 hektar. Arten övervintrar främst i Afrika och under flyttningen kan grönbenan påträffas längs kusten samt vid öppna inlandsvåtmarker.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Tillgång till opåverkade häckningsmiljöer på sankarstränder längs sjöar och vattendrag samt på gräs- eller starrbevuxna myrar.
- Tillgång till öppet vatten och dyiga stränder.

A140 Ljungpipare

Ljungpiparen kan man hitta på fyra olika miljöer i Sverige. I norr är den en karaktärsart för fjällhed. I Norrlands skogsland finns förekomster främst på stora öppna myrmarksområden. I södra Sverige finns ett mindre bestånd på öppna högmossar och på Ölands alvar förekommer ett starkt bestånd. Gemensamt för de olika populationerna är kravet på stora öppna områden med låg och gärna gles växtlighet då ljungpiparen häckar på öppna hedar och myrmarker. Arten hävdar revir och rör sig då huvudsakligen inom ett område på 15–30 hektar. Vid arealer under 15 hektar uppträder arten sällsynt, medan den förekommer tämligen regelbundet på öppna marker som överstiger 30 hektar. Det är först när den sammanhängande öppna arealen överstiger 90 hektar som arten förekommer på alla mossar. Födan består främst av insekter, kräftdjur och snäckor. De häckande fåglarna utnyttjar gärna närliggande åkrar under födosöket. Ljungpiparen övervintrar huvudsakligen i västra och sydvästra Europa. I övervintringsområdet uppehåller sig ljungpiparen på öppna jordbruksområden.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Tillgång till öppna sammanhängande områden, med låg och något gles växtlighet.

A409 Orre

Orren häckar främst på hedar och mossar men även på tidiga successionsstadier efter kalhyggen och skogsbränder. I skärgårdsmiljöer häckar arten på kala skär och öar och i fjälltrakterna i fjällbjörkskogarna. Under sommaren består födan främst av insekter och vegetabilier som till exempel blåbärsblom. Liksom hos övriga skogshöns är god tillgång på insekter viktigt för kycklingarnas överlevnad. Under vinterhalvåret är björkknoppar en viktig födoresurs. Orren är en stannfågel och rör sig vanligtvis inom ett område i storleksordningen 2500–7500 hektar.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Tillgång till öppen mark, som till exempel mossar.
- Tillgång till viktiga födoresurser som insekter och björkknoppar.

A108 Tjäder

Tjädern kräver större sammanhängande skogsområden för att den ska finnas i livskraftiga bestånd. Vintertid kräver arten förekomst av äldre talldominerade skogar då födan består av tallbarr och tallskott, medan den sommartid påträffas i mycket varierande marker, allt från gammal bärrik skog där blåbärsris är en viktig födoresurs, som till nyupptagna hyggen. Förekomsten av våtmarker är en mycket betydelsefull faktor, då hönan under den tidiga våren till stor del livnär sig på späda skott av tuvull. Våtmarker är dessutom en viktig biotop för kycklingarna, som under de första levnadsveckorna livnär sig på insekter. Dessutom är arten starkt bunden till specifika lekplatser. Tjädern är en stannfågel och rör sig normalt inom ett område på cirka 2500 hektar.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Stora, variationsrika skogsområden med inslag av våtmarker.
- Spelplatser lämnas orörda.
- Tillgång till födoresurser som insekter samt barr- och skott av tall.

Hotbild

Hotbilden är en utvärdering av de hot som finns mot de ingående naturtyperna, arterna och för Natura 2000-området som helhet. De allvarligaste hoten är sådana som förstör eller allvarligt skadar miljöer, funktioner och strukturer i området. Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär, till exempel klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte lösas genom områdets skötsel. I övervakningsarbetet är det viktigt att i mån av resurser redovisa hur de globala problemen utvecklas på såväl objekts- som länsnivå. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt Natura 2000-område ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Övergripande hotbilder för områdets ingående naturtyper och arter är följande:

- Skogsbruksaktiviteter i eller i angränsning till området.
- Olika former av exploateringsverksamheter.
- Åtgärder som påverkar hydrologin och hydrokemin negativt i området.
- Minskade arealer och förändringar av livsmiljöer för fågelfaunan i området.

Korstjärnsmyran är skyddat som naturreservat enligt svensk lagstiftning vilket innebär att det i reservatsbeslutet finns föreskrifter som hindrar verksamheter och åtgärder inom naturreservatet som kan skada naturmiljön.

Hotbild mot ingående naturtyper och arter

Verksamheter och faktorer som kan tänkas påverka Natura 2000-områdets naturtyper och arter negativt visas nedan i tabell 6 och 7.

Tabell 6. Verksamheter och faktorer som kan påverka Natura 2000-områdets naturtyper negativt.

9010 Taiga
➤ Skogsbruk: avverkning, gallring och röjning eller liknande exploatering i angränsande områden kan påverka området och lokalklimatet negativt. ➤ Produktionshöjande åtgärder i skogsbruket såsom gödsling, markberedning och dikning i angränsande områden. ➤ Plantering och förekomst av främmande trädslag i angränsande områden, exempelvis contortatall. ➤ Anläggande av skogsbilvägar som angränsar till området kan påverka lokalklimat och hydrologi negativt.
91D0 (9740) Skogbevuxen myr
➤ Ingrepp i den kringliggande marken exempelvis genom dikning eller markskador, kan påverka hydrologi och hydrokemin negativt. ➤ Exploatering i området, exempelvis torvtäkt kan påverka hydrologin negativt. ➤ Nedfall av kemiska ämnen, till exempel kväveföreningar, svavel- och metallföreningar, dessa kan vara skadliga för lokalklimatet och för typiska arter i naturtypen. ➤ Kalkning, gödsling eller spridning av aska inom området kan förändra vegetationens artsammansättning och påverka hydrokemin.

- Kalkning gödsling eller spridning av aska i nära angränsade områden kan ge skada genom luftburen deposition eller genom att vatten som försörjer området fått ändrad hydrokemi uppströms.
- Skogsbruksmetoder: avverkning, gallring eller röjning eller liknande former av exploatering i närliggande områden kan påverka områdets naturliga strukturer, hydrologi och lokalklimat negativt.
- Produktionshöjande åtgärder i skogsbruket såsom gödsling, markberedning och dikning i angränsade områden. Kan även ge markskador på naturtypen.
- Plantering och förekomst av främmande trädslag i angränsade områden, exempelvis contortatall.

3160 Myrsjöar

- Utsättning av främmande arter eller fiskstammar som kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering.
- Utsläpp av föroreningar från punktkälla, till exempel avlopp, industri, täkt eller annan verksamhet som kan riskera att försämma vattenkvaliteten.
- Kalkning av omgivande våtmarker förändrar de fysiska och kemiska förutsättningarna för strandmiljöernas naturligt förekommande arter.
- Åtgärder som kan påverka habitatets hydrologi, till exempel dikning och dämning.
- Skogsbruk i angränsade områden till naturtypen i form av avverkning, gallring eller röjning som till följd kan ge markskador och påverka hydrologin, lokalklimatet och/eller strukturer i strandzonen.
- Skogsbruk i tillrinningsområden kan öka avrinningen och därmed öka risken för erosion och läckage av partiklar och humusämnen, vilket kan medföra grumling och igen slamning av botten.
- Reglering som påverkar vattennivåer och fluktuationer. Överdämning/höga vattenstånd och/eller låga vattenstånd kan leda till exempelvis erosion, försumpning och igenväxning av strandzon. Regleringskonstruktioner utgör dessutom ofta vandringshinder för vattenorganismer.

7140 Öppna mossar och kärr

- Markavvattnande åtgärder liksom dämning som kan påverka habitatets hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt samt habitatets torvbildning och torvnedbrytning.
- Även markavvattningsföretag och dämning i närliggande våtmarks- eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkan på habitatet, till exempel genom uttorkning, ökad igenväxning och erosion.
- Torvbrytning eller annan exploatering har negativa konsekvenser på naturtypen.
- Genom att anlägga skogsbilvägar eller dylikt i närheten av habitatet kan hydrologin och/eller hydrokemin i området påverkas negativt.
- Skogsbruk i närliggande områden i form av avverkning eller gallring av fastmarksholmar och buffertzoner, kan förändra hydrologi, lokalklimat och struktur i övergångszonen mellan myren och fast mark, samt orsaka läckage av näringsämnen ut på myrmarken.
- Spridning av aska, kalk eller gödningsämnen kan förändra vegetationens artsammansättning. Även spridning från närliggande områden kan vara skadligt genom luftburen deposition eller genom transport med tillrinnande vatten.
- Ökad våtdeposition av kväve kan förändra vegetationssammansättningen och även skapa igenväxning av naturtypen.

Tabell 7. Verksamheter och faktorer som kan påverka Natura 2000-områdets arter negativt.

A038 Sångsvan
➤ Rastlokalen/livsmiljön för arten förstörs, till exempel genom ändrad hydrologi, hydrokemi och/eller ändrade markförhållanden.
A002 Storlom
➤ Mänsklig störning vid häckningslokalerna, främst maj-juli/augusti. ➤ Onaturliga vattenståndsvariationer till följd av regleringar som kan förstöra eller försena häckningen. ➤ Försurning leder till utarmning av fiskbestånd och därmed minskade födoresurser. ➤ Rastlokalen/livsmiljön för arten förstörs, till exempel genom ändrad hydrologi, hydrokemi och/eller ändrade markförhållanden.
A166 Grönbena
➤ Dikning av myrmarker har bidragit till en ökad andel igenväxande myr och därmed försämrade förhållanden för arten. ➤ Storskalig torvbrytning. ➤ Igenväxning av artens habitat.
A140 Ljungpipare
➤ Fragmentering av sammanhängande öppna arealer, vilket minskar artens livsmiljö. ➤ Igenväxning av artens habitat. ➤ Storskalig torvbrytning.
A409 Orre
➤ Allt tätare skog och därigenom allt sämre som födosöksmiljö. ➤ Ett alltför intensivt jakttryck. ➤ Förstörelse eller förändring av spelplatser.
A108 Tjäder
➤ Ett alltför intensivt jakttryck. ➤ Minskande tillgång till lämpliga livsmiljöer. ➤ Förstörelse eller förändring av spelplatser.

Bevarandeåtgärder

Områdesskydd och artskydd

Korstjärnsmyran är även skyddat som naturreservat enligt svensk lagstiftning och anses därför inneha det rättsliga skydd som kan tänkas behövas. Vidare är utpekade arter enligt fågeldirektivet fridlysta enligt 4 § Artskyddsförordningen (2007:845) och vissa arter regleras även under Jaktlagen (1987:259) och Jaktförordningen (1987:905).

Skötsel och förvaltning

Området sköts i enlighet med den skötselplan som finns för naturreservatet. Den huvudsakliga skötseln för området är fri utveckling. Områdets våtmarker med därtill hörande vattenmiljöer ska utvecklas fritt, vilket innebär att processer och strukturer såsom ostörd hydrologi och hydrokemi med därtill hörande vattenståndsvariationer ska utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer. Inom området finns en raserad dammvall och vandringshinder vid vilket borttagning av dessa är en framtida skötselåtgärd.

Grandominerade skogsbestånd ska utvecklas fritt efter naturligt förekommande processer, vilket innebär fortsatt naturlig kontinuitet och bildande av viktiga strukturer såsom gamla, grova träd, död ved i form av stående och liggande träd i varierande successionsstadier, som är kännetecknande för ett naturligt fungerande skogsekosystem. För att bibehålla en brandpräglad beståndsstruktur och gynna naturvärden knutna till brandpräglad skog bör naturvårdsbränningar genomföras i de brandpräglade delarna av området. I delområden där naturvårdsbränning inte är möjlig kan mekaniska ingrepp som efterliknar brand vara en åtgärd. Utanför området i väster förekommer två bestånd av contortatall, vilket uttag av främmande trädslag kan komma att vara en skötselåtgärd vid behov. En sammanfattning av planerade skötselåtgärder visas i tabell 8.

Tabell 8. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder.

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Prioritet
Fri utveckling	Tills vidare	1
Naturvårdsbränning	Utvärdera löpande, vid behov	2
Uttag av främmande trädslag, Pinus contorta.	Utvärdera löpande, vid behov	2
Rivning av raserad dammvall	Engångsåtgärd	2
Borttagning av vandringshinder	Engångsåtgärd	2
Mekaniska brandefterliknande åtgärder	Utvärdera löpande, vid behov	3

Bevarandestatus

Bevarandestatusen för området i sin helhet bedöms i dagsläget vara gynnsam då området är relativt opåverkat från modernt skogsbruk och en god hydrologisk regim råder. Det finns vandringshinder i området som ska åtgärdas vilket främjar områdets bevarandestatus för vattenmiljöer och våtmarker. Bevarandestatusen anses ha förutsättningar att kunna bibehållas då området även är skyddat som naturreservat vilket ger rättsligt skydd och försvårar exempelvis olika former av exploateringsverksamheter inom områdets gränser.

Observera att området är otillräckligt undersökt, varför bevarandestatusen med säkerhet inte kan fastställas.

Bevarandestatus för ingående naturtyper och arter

9010 Taiga

Naturtypen bedöms i dagsläget ha gynnsam bevarandestatus i området, då skogarna är naturskogsartade och dess naturvärden kommer få utvecklas ytterligare över tid.

Skötselåtgärder i form av naturvårdsbränningar främjar naturvärden knutna till brand i brandpräglade delar av området.

91D0 (9740) Skogbevuxen myr

Naturtypen bedöms i dagsläget ha gynnsam bevarandestatus då naturtypen till synes är opåverkad av dikning.

3160 Myrsjöar

Naturtypen bedöms i dagsläget ha gynnsam bevarandestatus då naturtypen till synes är opåverkad av dikning.

7140 Öppna mossar och kärr

Naturtypen bedöms i dagsläget ha gynnsam bevarandestatus i området då god hydrologisk regim råder.

Ingående fågelarter enligt fågeldirektivet

För de ingående arterna kan bevarandestatus inte bedömas på områdesnivå i dagsläget då området är otillräckligt undersökt.

Uppföljning

Uppföljning av naturtyper och arter sker enligt Naturvårdsverket riktlinjer för uppföljning av skyddade områden och är beskrivna i regionala uppföljningsplaner på Naturvårdsverkets hemsida. Områdesvis uppföljning kommer att ske inom ett enskilt Natura 2000-område ifall det finns faktorer som där behöver följas upp särskilt och som inte fångas upp av den regionala uppföljningsplanen. Utvärdering av gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter sker på biogeografisk nivå, för Västernorrlands län den boreala regionen.

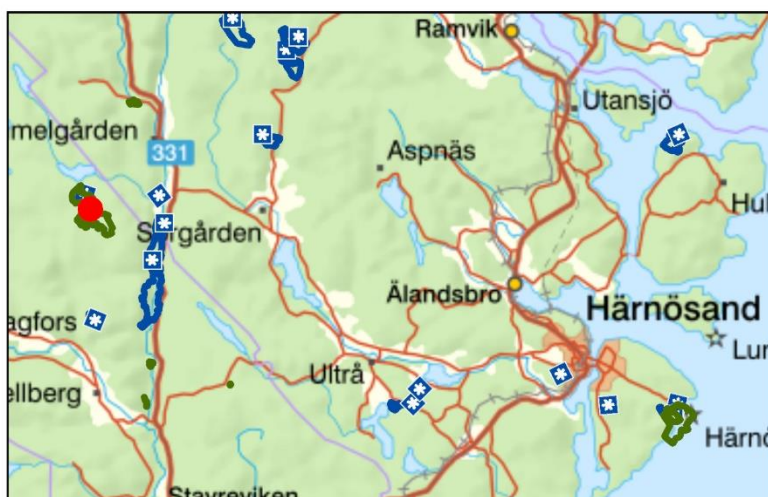
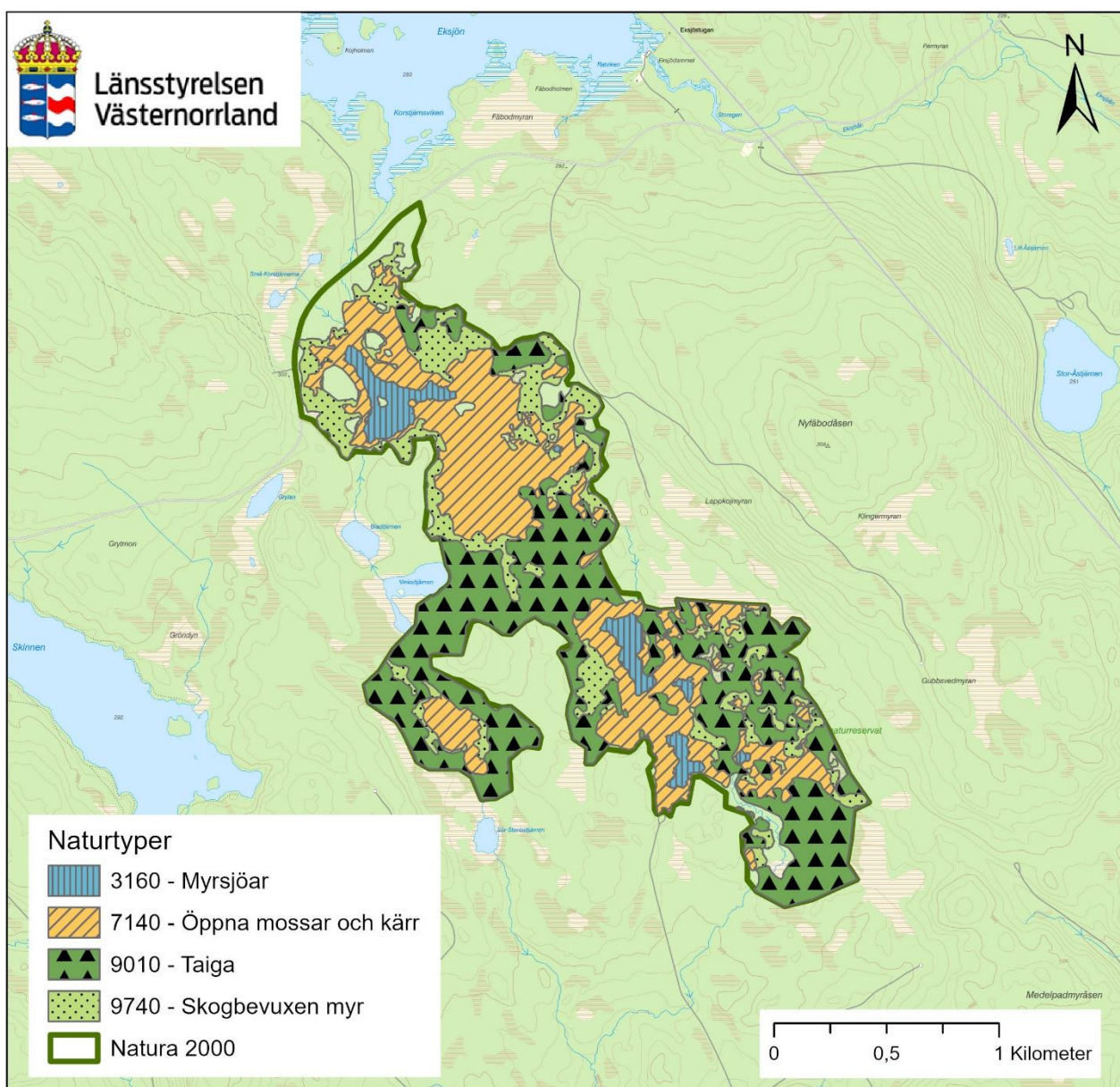
Kartor och kartverktyg

Nedan finns en naturtypskarta och en mindre översiktskarta som visar Natura 2000-områdets belägenhet. Naturtypskartan visar de ingående naturtypernas utbredning i området.

Resterande tomma arealer inom Natura 2000-områdets gränser uppfyller i dagsläget inte kriterierna för någon av de naturtyper som ingår i art- och habitatdirektivet.

Aktuell information om naturtypers utbredning och arter inom enskilda Natura 2000-områden går att hitta med hjälp av kartverktyget **Skyddad natur** som finns på Naturvårdsverkets hemsida. Observera att det är naturtypernas utbredning och förekomst i verkligheten som gäller vid en tillståndsprövning enligt miljöbalken. Det innebär att både rapporterad areal och det som framgår av naturanaturtypskartan (NNK) kan behöva säkerställas med ytterligare uppgifter, till exempel genom fältinventeringar.

Naturtypskarta och översiktskarta över Natura 2000-området Korstjärnsmyran.

 Naturreservat
 Natura 2000

© Länsstyrelsen Västernorrland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Referenser och information

Art-och habitatdirektivet. Rådets direktiv 92/43/EEG an den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, officiell svensk översättning, version 01.01.2007

Fågeldirektivet. Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar, officiell svensk översättning.

Förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m. m. (SFS 1998:1252). Klimat- och näringslivsdepartementet. Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. | Sveriges riksdag (riksdagen.se)

Länsstyrelsen Västernorrland. (2020). Handlingsplan för grön infrastruktur i Västernorrland – kunskapsunderlag och åtgärder. Rapport 2020:04.

Länsstyrelsen Västernorrland (2014). Korstjärnsmyran naturreservat, beslut och skötselplan. Västernorrland | Länsstyrelsen Västernorrland (lansstyrelsen.se)
Diarienummer: 511-1063-14

Miljöbalk (SFS 1998:808). Klimat- och näringslivsdepartementet. Miljöbalk (1998:808) | Sveriges riksdag (riksdagen.se).

Naturvårdsverket. (2017). Förutsättningar för provningar och tillsyn i Natura 2000-områden. Utgåva 1, 2017:1.

Naturvårdsverket. (2020). Sveriges arter och naturtyper i EU:s art- och habitatdirektiv – resultat från rapportering 2019 till EU av bevarandestatus 2013–2018.

SLU Artdatabanken. (2020). Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala.

För mer information om Natura 2000:

Naturvårdsverkets hemsida: Naturvårdsverket (naturvardsverket.se)

Naturtypskarta kartverktyg: Skyddad natur (naturvardsverket.se)

För mer information eller vid frågor, besök Länsstyrelsen Västernorrlands hemsida eller kontakta en handläggare.

Bilaga - förklaringar av begrepp

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till ett långsiktigt bevarande av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa **gynnsam**

bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektiv. För de enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa **gynnsam bevarandestatus** för de ingående naturtyper och arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Bevarandemål

Bevarandemålen som sätts för varje utpekad naturtyp och art beskriver vad bevarandesyftet innebär i praktiken. Bevarandemålen ska beskriva vad en gynnsam bevarandestatus innebär för varje naturtyp eller art. Bevarandemålen ska sättas utifrån aktuell bevarandestatus för varje naturtyp och art. Föreligger god bevarandestatus sätts bevarandemålen så att bevarandestatusen kan upprätthållas i området.

Bevarandestatus

Bevarandestatusen kan bedömas som gynnsam, otillfredsställande eller dålig.

Bevarandestatusen för en naturtyp eller art bestäms av de faktorer som negativt påverkar en naturtyp eller art på lång sikt. Med påverkan avses faktorer som långsiktigt kan förändra naturtypers utbredning, funktion, strukturer eller typiska arters förekomst i naturtypen. För arter avses faktorer som långsiktigt påverkar artens utbredning och storleken hos dess populationer. En gynnsam bevarandestatus för naturtyper innebär att dess utbredningsområde är stabila eller ökande, att dess nödvändiga strukturer och funktioner finns kvar på lång sikt och att dess typiska arter i naturtypen är gynnsam. En gynnsam bevarandestatus för arter innebär att det finns tillräckligt med areal med lämplig livsmiljö för att artens populationer ska bibehållas på lång sikt och att artens utbredning och dess populationer inte minskar och sannolikt inte kommer minska inom en överskådlig framtid.

EU-koder

Varje Natura 2000-område får en unik områdeskod, dessutom har samtliga arter och naturtyper som ingår i EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektiv en egen kod. Förteckning över koder för ingående naturtyper och arter finns på Naturvårdsverkets hemsida.

Typisk art

En typisk art i en naturtyp fungerar som en indikator, deras förekomst indikerar en gynnsam bevarandestatus hos naturtypen eftersom typiska arter reagerar relativt tidigt på förändringar i sitt habitat.